

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **20.09.2024**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Bilindiği üzere Türkiye'nin en büyük makarna fabrikası OBA Makarnanın Sakarya ili Hendek ilçesindeki tesisinde 15 Eylül Pazar günü yaşanan patlamada 1 işçi (Mesut Şimay, 27 yaşında) hayatını kaybederken, 6'sı ağır olmak üzere 30 işçi yaralanmıştır. 17 Eylül 2024 tarihli Evrensel gazetesinde yayınlanan "vampir makarna" başlıklı habere göre" silolarda gaz kaçağı var" uyarıları dikkate alınmadığından bu fabrikada patlama kaçınılmaz bir sonuç olarak beklenen bir durumdur. 2023 yılında gerçekleştirdiği 394 milyon dolarlık ihracatla Türkiye'nin ihracat rekortmeni şirketler arasında sektöründe birinci olan Oba Makarna sahibi Musa ÖZGÜÇLÜ birincilik ödülünü Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek elinden almış, teşviklerle büyümüştür. Musa Özgüçlü 2022 yılında Hindistan'dan 55 bin ton hastalıklı buğday ithal ederek Halk sağlığıyla oynamış 2020 yılında (pandemi dönemi) Antep'teki fabrikasında 12 saatlik 2 vardiya sistemini zorunlu hale getirmesini ve işçi sağlığı ve güvenliğinin hiçe sayılmasını haber yapan Evrensel Gazetesi muhabiri Umut Yeğin'i tehdit ettiğinden 18 gün hapis cezası almıştır. Anlaşılacağı üzere teşvikler ve muafiyetlerle desteklenen kapitalist Musa ÖZGÜÇLÜ'nün sicili gerek fabrikasında çalışan işçilerin hayatı,gerek halk sağlığı ve gerekse gazeteciler açısından oldukça bozuktur.

Evrensel gazetesinin 18 Eylül 2024 tarihli "OBA Makarna' da delil karartma şüphesi" başlıklı haberi ise işçilerin buğday tozunun çok yüksek olduğu Hendek'teki fabrikada hafta sonu da dahil olmak üzere kesintisiz bir aşırı üretim yapıldığını göstermektedir.

Buğday tozunun patlamasına karşı uyarıda bulunan iş güvenliği uzmanının istifa etmek zorunda bırakıldığı fabrikada; kesintisiz aşırı üretim nedeniyle makineler hiç soğutulmamaktadır. Bu nedenle işçiler üretim koşullarının yakıcı sıcaklıkta olması nedeniyle kışın bile atletle çalışmak zorunda kaldıklarını aktarmışlardır. Burada çalışan işçilerin arasında 2020 yılında yine Hendek' te gerçekleşen 7 işçinin yaşamını yitirmesine, 100'ü aşkın işçinin yaralanmasına neden olan Büyük Coşkunlar Havai Fişek Fabrikasındaki büyük patlamayı yaşayanlar vardır. Hatırlanacağı üzere büyük coşkunlarda yaşanan iş cinayeti davasında kapitalistler tarafından işçiler ve yakınları suçlanmıştır. Oba makarnada yaşanan patlamadan sonra fabrika sahipleri ve temsilcilerinin alandan uzaklaştırılmaması ve işçiler üzerinde baskı kurmayı sürdürmeleri burada da delil karartma kaygısını gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda;

1-OBA Makarna 'da şubat ve haziran aylarında bu yıl iki kez denetim yapıldığı haberi doğru mudur? Denetim yapılmış ise fabrikaya dair son raporlar nelerdir?

Fabrikada işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri yeterli miydi?

Alınması gereken ek tedbirler nelerdi?

Bu raporlarda tespit edilen uygunsuzluklar var mıdır?

Fabrikada gerekli tedbirler alınmamışsa Bakanlığınız tarafından işverene karşı ne tür yaptırımlar uygulanmıştır?

Raporları ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen fabrikaya karşı bakanlığınızın olduysa uyguladığı yaptırımları kamuoyuna açıklamayı düşünüyor musunuz?

2-Çalışma Bakanlığı, işçi sağlığı ve güvenliği konusunda önemli bir denetim yükümlülüğüne sahiptir. İşçi sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygunluğun sağlanması, iş yerinde risk değerlendirmesi yapılması ve çalışanların eğitimi, iş kazalarının raporlanması ve analiz edilmesi de denetim sürecinin iş yerlerinde güvenli çalışma koşullarının oluşturulması ve iş kazalarının önlenmesi amacıyla gerçekleştirilir. Bilindiği gibi Büyük Coşkunlar' da ve Amasra'da denetimler yapılmıştı. OBA makarna'da da yıl içinde iki kez denetim yapıldığı bilgisi doğru ise denetimlerin ardından yaşanan işçi katliamları düşünüldüğünde Çalışma Bakanlığı denetimlerine rağmen fabrikalarda iş cinayetlerinin yaşanmasını bakanlığınız nasıl değerlendirmektedir?

3-Türkiye'nin en yüksek iş cinayetleri açısından Avrupa' da 1. Dünya da 3.sırada oluşu denetimlerin olmadığı, yapılsa dahi denetimlerin yeterince etkili olmadığı veya denetim sırasında önemli risklerin göz ardı edildiğini ifade etmektedir. Ülkemizde yaşanan kitlesel iş cinayetlerinin sorumluluğu kimlere aittir? Son 5 yılda denetlendiği halde iş cinayetleri yaşanan fabrika sayısı kaçtır? Kaç işçi bu iş cinayetlerinde çalışma bakanlığının denetimine rağmen hayatını kaybetmiştir? Kaç işçi yaralanmıştır? Kaç işçi meslek hastalıklarına yakalanmıştır?

4-Çalışma Bakanlığı iç denetim mekanizmaları aracılığıyla müfettişlerin çalışmalarını inceliyor mu? Kağıt üstünde denetim yapan, kapitalistlerin yükümlülüklerini ortaya çıkarmayan, iş riski analizlerini rapor etmeyen denetimlerde yapılan işlemler de gözden geçiriliyor mu? Bugüne kadar bu konuda denetimciler hakkında yapılmış soruşturma süreci var mıdır? Varsa sayısını ve sonuçlarını bakanlığınız kamuoyuyla paylaşacak mıdır?

5-Çalışma Bakanlığı denetim yapmış olmasına rağmen fabrikada iş cinayetlerinin yaşanması, birkaç önemli durumu işaret eder:

-Kapitalistlerin, işçi sağlığı ve güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri alma yükümlülüğünü yerine getirmediğinden iş kazalarının kaçınılmaz hale geldiğini,

-Bakanlığınız yetkililerinin denetim sırasında uygunsuzluk tespit etse de gerekli yaptırımların uygulanmadığını, kapitalistler için cezasızlığın işlediğini gösterir.

Kapitalistlerin işçi sağlığı ve güvenliği konusundaki yükümlülükleri yerine getirip getirmediği Bakanlığınızca nasıl denetlenmektedir? Bir işyeri denetimini bakanlığınızın nasıl yaptığını kamu denetimi ve hesap verebilirlik, inceleme, soruşturma, yaptırım açılarından örnekleyerek somutlamanız mümkün müdür?

Bakanlık, bu tür olayların tekrar yaşanmaması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Bu konuda bakanlığınızın almayı düşündüğü önlemler nelerdir?

6-2020'de Hendek'te 7 kişinin öldüğü Büyük Coşkunlar havai fişek fabrikası patlaması, 2023 yılında 2 kişinin öldüğü Kocaeli' de Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) buğday silolarında yaşanan patlama ve 15 Eylül 2024 tarihinde OBA makarna' da 1 işçinin hayatını kaybetmesine yol açan patlama düşünüldüğünde bu bölgede her yıl üst üste yaşanan işçi cinayetleri tesadüf müdür? Bakanlığınız geçmişte yaşanan ve hala süren iş kazalarının ardından bu bölgede hangi önleyici tedbirleri almıştır? Bu tedbirlerin etkinliği nasıl değerlendirilmektedir?

7-Oba Makarna fabrikasında çalışan bir iş güvenliği uzmanının, değirmenlerle ilgili yaşanan sorunlardan dolayı iş verenle karşı karşıya gelerek Mart ayında istifa ettiği bilgisi doğru mudur? Bu bilgi doğru ise OBA Makarnada yaşanan patlama da hayatını kaybeden işçi beklenmedik bir gelişme ile değil beklenen bir cinayetle öldürülmüştür değerlendirilmesi yapılabilir mi?

8- OBA makarnada çalışan işçiler işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına uyulmadığını, yasal çalışma saatlerinin ihlal edildiğini, insan onuruna yakışır bir çalışma ortamının bulunmadığını, bundan dolayı yorgunluklarını aktarıyorlar. Bütün bu ağır ve insanlık dışı çalışma koşullarına dair bu fabrikada bakanlığınızın herhangi bir takibi veya yaptırımı olmuş mudur?

9- Çalışma Bakanlığı geçen yıl Toprak Mahsulleri'nde yaşanan toz patlamasından sonra, buğday ve değirmen kullanan makarna fabrikaları gibi işletmeleri toz patlamaları konusunda denetleyerek yaptırımlar uygulasaydı OBA makarnada 15 Eylül tarihinde bu patlama olur muydu?

Kocaeli'nde TMO buğday silolarında yaşanan toz patlamasından sonra benzer risklerdeki fabrikalar denetlenmiş midir? Toz patlamalarının önlenmesi için kaç fabrika denetlenmiştir? Bu fabrikaların isimleri nedir?

10-Şirket tarafından KAP' a yapılan açıklamaya göre "şirketin iki imalat tesisinden biri olan Hendek tesisinde üretimin durması nedeniyle satışların yaklaşık yüzde 30, üretimin ise yaklaşık yüzde 35 düşeceği öngörüldü. Fabrikanın kâr kaybı dâhil olmak üzere "tam kapsamlı sigorta" altında bulunduğu" ifade edildi. OBA Makarna' da üretim tamamen durmuş mudur? Durmadıysa hangi tesislerde ve hangi koşullarda üretim yapılmaktadır? Fabrikanın kendisi tam sigorta kapsamındadır ancak telafisi olmayan işçilerin hayatları ve aileleriyle birlikte haklarıdır. Hayatını kaybeden ve ağır yaralanan işçilerin ve onların ailelerinin hakları için bakanlığınız bu davada işçilerden yana müdahil olacak mıdır?

11-Kimi işçiler daha önce ilk olarak Büyük Coşkunlar'da patlamayı yaşadıklarını, OBA Makarna'da işe başladıktan sonra burada bir kez daha benzer bir patlamayı yaşadıklarını aktarıyorlar. Bu fabrikada ikinci kez patlamaya tabi kalarak şans eseri hayatını kaybetmese de ikinci kez büyük bir risk atlatmış olan işçilere dair hiçbir hak kaybı olmadan emeklilik hakkı için bakanlığınızın bir çalışması olacak mıdır?

12-OBA makarnaya verilen teşvikler, muafiyetler yıllar içinde hangi tutarlardadır? Bu fabrikada SGK borçları ödenmiş midir? Ödenmedi ise bakanlığınız herhangi bir işlem yapmış mıdır?

13-İş cinayetlerinin bir nedeni de işçilerin örgütsüzleştirilmesidir. İSİG kurallarına uyulmayan bu fabrikada son iki yıldır örgütlenmeye çalışan Şeker-İş sendikası yetkilileri sendikal örgütlenmeden dolayı işçilere mobbing ve baskı yapıldığını, bazı işçilerin sendikaya üye olup olmadığını öğrenmek için e-devlet bilgilerini göstermeye zorlandığını kamuoyuna açıklamışlardır. Bakanlığınızın Oba Makarnada yaşanan bu işçi ve sendika düşmanı uygulamaları tespit ederek işçilerin anayasal hakları için fabrika sahibi kapitalistlere karşı herhangi bir yaptırımını olmuş mudur?